

REDACTOR:  
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA  
BLAJ — JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE  
— INAPOIAZĂ. —

# Unitatea

ABONAMENTUL  
Pe un an . . . 40 Lei  
Pe 6 luni . . . 20 Lei  
Pe 3 luni . . . 12 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 2 lei de șir garmond.  
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

## Școlile noastre.

(=) Lupta bisericii noastre pentru păstrarea școlilor sale nu s'a dat fără rezultat. Contrar tuturor știrilor alarmante cari au circulat în timpul din urmă, guvernul pare a fi înțeles, că la o acțiune de gravitate *statificării școlilor confesionale*, pe întreagă linia, nu se poate purcede cu o singură trăsătură de penă și mai cu seamă nu în forma nenorocită, în care se pornise această acțiune. Nu ne facem iluzia, că ceice îndrumă astăzi învățământul țării și-ar fi schimbat cumva definitiv părerile referitoare la școlile confesionale, dar, dacă nu ne înșelăm este un fapt împlinit, că *lupta guvernului împotriva acestor școli s'a luat deocamdată dela ordinea zilei.*

Și nouă ne ajunge atâta! Și ne ajunge, pentru că avem impresia, că aceasta luptă nu se va mai lua curând, ori cel puțin nu în forma de acum, dar mai presus de toate pentru motivul, că avem firma convingere, că chiar să se mai pornească vreodată un atac similar *impotriva acestor scumpe așezăminte ale sufletului nostru român și creștin*, el va fi respins cu mult mai ușor de cum s'a făcut de data aceasta.

Dar, firește, nu putem și nu este iertat, să ne mulțumim cu constatările acestea. Curentul ce se pornise împotriva școlilor noastre confesionale, a răsărit, ce-i drept, mai mult din lipsa de orientare și poate de înțelegere a celor din vechiul regat față de cadrele probate ale mișcării noastre culturale și naționale de aici, dar nu mai puțin sigur este și aceea, că *multele neajunsuri ale școlilor noastre de ieri s'a întărit în măsură foarte însemnată chiar prin cuvântul și aprobarea atâtoro dintre fiii acestor finuturi.* A fost o greșală. Și ne bucurăm nespus de mult, că nu numai ai noștri de acasă, ci chiar și cei de dincolo și-au dat în sfârșit seamă de această greșală. Ar fi însă o greșală cu mult mai mare din partea noastră, dacă noi n'am căuta acum, la rândul nostru, să examinăm amănunțit situația reală a școlilor noastre, lucrând din toate puterile pentru o schimbare cât mai radicală a acestei situații.

Pentru că, evident, se impune o schimbare. Școala noastră de ieri a fost școală românească susținută cu jertfe imense din partea unei biserici creștine, iar din școala de mâine trebuie să facem o școală creștină, înviorată de sufletul curat al unei biserici române.

Până acum ne-a preocupat în rândul întâiu caracterul românesc al școlilor noastre și în aceasta preocupare am neglijat binișor latura de a face din ele *adevărate școli ale bisericii*, scăpând din vedere chiar și o serie întreagă de momente pedagogice și de ordin administrativ, pe urma cărora școala noastră de ieri, evident, că sub aceste raporturi nu a fost la înălțimea cerută. Ea a avut și mai are și astăzi o mulțime de neajunsuri, pe care nu putem, dar nici nu voim să-le ascundem.

Multe din ele și desigur cele mai însemnate sunt o urmare firească a situației politice și economice în care am trăit, dar nu toate pot fi puse în sarcina acestor împrejurări. De trei ani de zile împrejurările s'au schimbat și dacă școala noastră confesională a rămas aproape ca mai înainte, dovadă, că *ne avem și noi partea noastră de vină.* A recunoaște aceasta este primul pas spre îndreptarea care trebuie să vină și ar fi o nebulie să milităm pentru susținerea școlilor noastre, dacă nu am voi serios să facem din ele ceea ce trebuie să fie.

Dar nime nu poate să afirme aceasta. Lupta care s'a dat pentru susținerea lor, acum când nu mai e vorba de-a salva prin ele românitatea sufletului nostru, este o hotărâtoare dovadă, că biserica și-a dat bine seama de ceea ce trebuie să facă pe viitor din școlile sale și că e hotărâtă s'o facă. Existența lor — o vede și înțelege oricine — nu mai are un rost decât numai dacă vom ști să le ridicăm în toate privințele acolo unde trebuie să fie o școală modernă, asigurându-le în aceeași vreme *atmosfera de creștinească gândire și înaltă moralitate*, prin care să se ridice peste școlile statului. Pe aceasta razimă întreg viitorul lor, și cum viitorul bisericii atârnă în bună parte de viitorul școlilor sale, va trebui să se pună cu toată puterea pe *organizarea nouă și potrivită cu scopul acesta a școlilor sale.*

Suntem la începutul unui nou an școlar. Ne găsim deci în timpul cel mai potrivit pentru a ne așterne la lucru pe terenul acesta. *Voința* nu ne lipsește, fiindcă altfel ce era mai ușor decât să renunțăm la școlile noastre. Totul atârnă deci dela *priceperea și zelul* ce vom ști să depunem în direcția aceasta. Dar suntem siguri, că biserica noastră, conștie de uriașa importanță a acestui teren de acțiune, va ști să lucreze așa, încât nici când să nu i-se poată imputa că s'ar fi încăpăținat în susținerea școlilor sale, fără să fie în stare a le susține la nivelul cerut.

Se cer jertfe nouă, osteneală și muncă îndoită, dar școala le merită și le vom aduce cu toții.

## † Gavrilă Precup.

A murit un om!

Un om, în accepțiunea cea mai deplină a cuvântului, a părăsit lumea, pe care a iubit-o nu ca viermele, care se naște, se nutrește și moare în pământ, ci ca o floare, care se atinge de el numai pentru a lua dintr'ânsul putere spre a-se ridica, a înflori și a rodi pentru alții.

S'a depărtat dintre noi un muncitor neobosit, care a voit și a știut să muncească, socotind munca de cea mai frumoasă evanghelie a vieții.

Prin moartea lui Gavrilă Precup, întâmplată la Cluj în 7 Septembrie, s'a stins un erou din cei mai aleși, care nicidecum nu și-a părăsit postul unde a fost pus, luptând totdeauna după prescripțiile legii. Cu drept cuvânt a putut deci spune, într-una din ultimele sale clipite, cuvintele cari înalță un suflet: *«Întreagă viața mi-am închinat-o lui Dumnezeu și neamului meu!»*

De obârșie din neamul dârz al grănicerilor născuțeni, Gavrilă Precup a știut să fie întreagă viața omul convingerilor tari și într-o țigete, cari au făcut dintr'ânsul o stâncă din care n'a putut să spele nici o fărâma puterea valurilor, în mijlocul cărora i-a plăcut să trăiască. Ca fiu al Blajului, care l-a crescut și instruit, a știut, de altă parte, ca din aceste convingeri să facă o puternică armă pentru înălțarea bisericii și a neamului său. Făcuse studii de teologie, dar cu toate acestea nu a luat vesmântul preotesc, pentru că cu atât mai mult să se impună între mireni ca un adevărat preot al muncii desinteresate și stăruitoare.

Principiul său câmp de muncă a fost catedra dela școlile noastre din Blaj, din care timp de 26 de ani a știut să facă o adevărată tribună pentru întărirea conștiinței românești a atâtor generații de tineri, în sufletul cărora s'a priceput să verse nu numai căldura și însuflețire, ci și tăria perseveranței și un adânc simț pentru realitatea vieții.

Dar omul catedrei din școală, adevăratul om al catedrei, nu s'a putut mărgini la activitatea dintre zidurile școlii. A ieșit în viața Blajului, a bisericii și a neamului său, știind să-și ridice și aici o catedră, fiind un priceput îndrumător în atâtea direcții. În viața socială, la Casina română și la Reuniunea femeilor, ca și în viața economică, dela diferitele întreprinderi ale Blajului, Gavrilă Precup a avut totdeauna un rol de conducere în îndrumarea muncii cinștite. Deosebit s'a impus ca organizator al clasei meseriașilor și comercianților români, pentru cari a știut s'o facă din Blaj o adevărată fortăreață, în jurul căreia s'a pornit povarnica muncă de cucerire a orașelor, fără de cari nicidecum nu ne puteam gândi să ajungem adevărați stăpâni ai acestor finuturi. N'a uitat însă nici satele, unde mergea totdeauna bucuros în cadrele Asociațiunii, pentru a se întoarce de acolo el însuși întărit pentru munca de mâine.

Iar când Dumnezeu ne-a împlinit dorințele și a răsplătit din bielsug suferințele de veacuri ale părinților noștri, chemat de Consiliul Dirigent să organizeze și conducă învățământul secundar din Ardeal, Gavrilă Precup a știut să se achite de aceasta importantă însărcinare cum poate nimeni altul n'ar fi fost în stare s'o facă. Din 4 licee câte aveam, avem astăzi de 10 ori atâtea și numărul elevilor, cari vor da clasa noastră intelectuală de mâine, întrece tot ce am putut să ne dorim vre-odată în această privință.

Pentru această muncă neobosită și răsplătită de Dumnezeu cu rezultate bogate, neamul întreg, cu Blajul nostru în frunte, se pleacă în fața mormântului, care va fi și el o catedră, de unde vor

putea să se inspire toți cari vor căuta să cunoască drumul ce poate să scoată un neam la mărire. Cel-ce ne-a condus o viață întreagă, și care prin testarea întregii sale averi universității din Cluj și liceului din Blaj ne-a dat și în ceasul din urmă o pildă atât de frumoasă, nu se poate să nu ne grăiască și de acum încolo.

... Și Dumnezeu va da să-l putem înțelege!

**In cauza școlilor confesionale** atitudinea cercurilor guvernamentale pare a se fi schimbat radical în timpul din urmă. O notă publicată de noua agenție „Radio“ a ministerului nostru de externe anunță, că guvernul român inspirându-se dintr'o lungă tradiție de toleranță și așteptând, ca chestiunea școlilor minorităților să fie pusă în acord cu **pactul unirii Transilvaniei cu România** și cu clauzele tratatelor de pace, a alocat o sumă de **20 milioane lei** ca subvențiune școlilor confesionale din Transilvania. Subvențiunea va fi repartizată între diferitele culturi, în proporție cu numărul școlilor lor. De altă parte, gazetele anunță ostentativ, că la resortul instrucției dela Cluj se lucrează sub conducerea directă a șefului acestui resort, a dlui Prie, la proiectul de unificare și organizare a școlilor confesionale.

Va se zică, se pare că s'a revenit asupra „statificării cu orice preț“ și „fără nici o considerare“ a tuturor școlilor confesionale. În locul decretului anunțat cu atâta emfază, și purtat dela descăl la descăl din partea revizorilor școlari, ca adecă **începând cu 1 Septembrie nu va mai funcționa nici o singură școală confesională**, iată-ne cu subvenționarea și pe mai departe a școlilor noastre și chiar cu un proiect de organizare unitară a învățământului confesional.

Ne bucurăm din inimă de această neașteptată întorsătură și dacă mai dorim ceva, este ca proiectul anunțat să fie astfel lucrat, încât să elimineze pentru totdeauna germenul unui viitor războiu cultural.

### Cereți pretutindeni „Unirea“!

**Sinodul ecumenic al bisericilor ortodoxe.** Ideea s'a pornit mai nou din cercurile românești, și paterhitatea ei pare-că revine chiar mitropolitului primat Cristea. Și ideea se vede că a prins, căci se discută mereu și s'au început chiar anumite pregătiri. Un profesor al facultății teologice dela universitatea din București (d. Demetrescu) a fost trimis de sf. Sinod, cu aprobarea guvernului, la Atena, pentruca luând contact cu cercurile bisericești de acolo să mijlocească **convocarea unui congres al teologilor ortodoksi**, căruia i-ar putea urma apoi plănuitul sinod ecumenic.

O știre mai nouă arunță acum, că prof. Demetrescu s'ar fi întors din misiunea pe care a avut o în Orient, și că „rezultatele obținute în această misiune sunt satisfăcătoare“. Că de ce natură sunt aceste „rezultate satisfăcătoare“ nu ni-se spune, și socotim că va mai trece multă vreme până vom putea să ne lămurim în punctul acesta.

Realizarea ideii unui sinod ecumenic al bisericilor ortodoxe **naționale și autocefale**, cum sunt toate unsprezece, este un lucru cu mult mai greu decât însăși unirea bisericească a Răsăritului cu Apusul. Căci până când aceasta nu numai că nu este o imposibilitate, ci intră deabinele în cadrele unor preocupări de mare actualitate, ideea unui sinod ecumenic ortodox este, cel puțin pentru foarte multă vreme, o imposibilitate în sensul cel mai strict al cuvântului. Lucrul acesta se arată de altfel pe larg și cu interesante amănunte într'un articol (publicat în ultimul număr al „Revistei Teologice“ din Sibiu) scris de „**protoiereul Dr. Gh. Ciuhandu**“. Redacția revistei, ce-i drept, se cam-lapădă de cuprinsul acestui articol, spunând, că el „reprezintă păreri personale ale autorului“, dar aceste păreri sunt atât de argumentate, încât suntem siguri, că nici când **realitatea** unui congres ecumenic ortodox nu va veni să le desmintă.

Nu la congres ecumenic să se gândească deci biserica ortodoxă română, ci, dupăcum foarte bine spune păr. Ciuhandu, la aceea: „cum s'ar putea pregăti cărările pentru a-se restabili cât mai degrabă **vechea și sfânta unitate bisericească**, prin care va veni — ca dela sine — și sinodul cu adevărat ecumenic“.

**Iarăș catedrala din Cluj.** „Gazeta Ardealului“ din 20 Aug. se ocupă din nou de viitoarea catedrală românească din Cluj. Fifește de cea ortodoxă. Adevărat, că la început era vorba de două catedrale: una gr.-cat. alta greco-orientală. Azi însă aceasta e socotită simplu catedrala românească a Clujului. — Se spune, că fondul ei s'ar urca azi la 5 milioane lei, în urma unui „nou ajutor de stat“. Numai bucura ne-am putea să vedem cât mai pompoasă această catedrală; deși nu avem cunoștință, ca statul să fi dat un nou ajutor și pentru catedrala noastră din Clujul unit. Desaprobăm însă din nou măsura ce se recomandă pentru sporirea fondului catedralei ortodoxe: o ordonanță, prin care să se oblige toate teatrele și cinematografele din țară, ca timp de 2—3 luni să aplice la biletele de intrare o suprataxă de 1 leu sau 2. Părerea noastră în punctul acesta e cunoscută de altfel, de când cu neisbutita încercare a unui minister în această direcție.

### „Surorile de ocrotire“\*)

de Dr. Lazăr Popovici,  
inspector de igienă

De doi ani s'a înființat în Cluj, la inițiativa dlui prof. Dr. I. Moldovan și cu sprijinul colegilor săi la facultatea de medicină, institutul surorilor de ocrotire, care multora poate nu le este încă destul de cunoscut, și de aceea voi încerca să dau, pe scurt, lămuririle necesare.

Dela început țin să amintesc, că instituții de felul institutului clujan, există deja de mult în toate țările apusene, unde au fost înființate de societăți particulare, conștie de marea importanță a acestor alcătuirii sociale.

La noi însă, unde din pricina vitregimei sorții glasul vremilor nouă și spiritul social au putut străbate numai mai târziu și mai încet, a trebuit să iee însuși Statul inițiativa înființării

\*) Articolul acesta s'a trimis și altor gazete. Am crezut totuși, că e bine să-l publicăm și noi: pentru importanța deosebită a institutului, pe care-l servește.

N. R.

### Foița „Unirii“.

#### Amintiri.

— Cinci ani dela internarea Blăjenilor. —

De Prof. Nicolae Pop.

În 11 Septembrie a. c., la sărbătoarea „Tăierii capului Sf. Ioan Botezătorul“ se împlinesc 5 ani, dela refugiarea respective internarea noastră a Blăjenilor, la Oradea mare.

Din noaptea de 27 spre 28 August a „sf. Măriei-mari“ 1916, în care România, la șoapta tainică a Preacuratei Fecioare, ajutătoarea creștinilor, a sfărmat muchea gișanticilor Carpați, ochii noștri înzădar se stringeau spre a ațipli pre o clipă căci oboșiți de frământările și grijile acelor zile istorice, eram treziți, mai trudiți la trup decât înainte, de bubuitul tunurilor ce veneau de către Sibiu. Dar inimile își înmulțeau pulsațiile, și sufletele îngreunate și copleșite de suferințe seculare, se înviorau la vederea mândrului soare al libertății, ale cărui raze dătătoare de viață însufiau o nouă putere și trupului istovit.

Bucuria celor ce cu dor am dorit aceste clipite era însă prematură. Se vede că încă nu se chiar umpluse paharul. Pentru a ajunge la limanul dorit, trebuia să mai înotăm puțin în valurile trecutului. Din visurile noastre mângâitoare trista realitate ne trezea de cap, pentru a trebui să constatăm că încă nu este sfârșitul.

Încă de prin 3 Septembrie puhoiul de Săcui refugiați, cu carăle încărcate și cu cirezi de vite, troneau drumurile de țară de pe Târnave în jos, iar trenuri de câte 50 vagoane încărcate tot cu Săcui se țineau lanț, ziua și noaptea. Din stațiune în stațiune, aceste trenuri făceau loc altora, cari mergeu în sus, spre România, încărcate cu honvezi tanțoși și făloși, cari înjurau, cum știu ei să injure în limba lor patentată în injurături. Bietele locomotive, găfăiau de-ți era milă de ele, cum se forțau, ca să-i ducă mai iute, pentru a învăța minte și a pedepsi pe „puturoșii de valahi“, cari au avut cutezanța obraznică de a le călca țara!

Sosește și vestitul Gagyi cu poruocă dela guvernul din Pesta, ca să ne interneze. În câteva zile, jandarmii nu mai încăpeau în casarmă, iar detectivii, cât frunză și iarbă, mișunau ca furnicile, travestiți în toate chipurile, printre noi și satele vecine.

Gagyi își instalează cancelaria în casarma jandarmilor din strada lungă, azi Regele Ferdinand I, iar locuința în casele nouă capitulare din piață, mai târziu în Seminarul teologic.

Unora dintre conlocuitorii unguri, cari azi nejenăți de nime ocupă funcțiuni, trag penziuni dela statul român, nu le încăpeau pe gură, cele mai murdare și mai de jos injurături și batjocuri la adresa României, care venea să ne scoată din jug. Incezuți în puteri, și orbiți de cuvintele amăgitoare ale celor din Budapesta, ei mai credeau și acum, că biruința va fi pe partea lor și ca să fie și mai generoși cu noi

pe cari ne-au robit sute de ani, au adus și pronunțat asupra Blajului sentința că, ori înving ori vor fi învinși: „**să nu rămână din el piatră pe piatră**“, și: „**praf și cenușe să se aleagă dintr'ansul**“.

Cea dintăiu ispravă a lui Gagyi, după instalare, a fost, că a dat poruncă fericitului mitropolit Mihályi și Capitlului, să pacheteze întreg arhivul și să se gate și ei de drum, către Oradea-mare.

Mitropolitul Mihályi nu se putea determina să plece: mai preferea să rămână aici, orice se va întâmpla. A sosit însă nepotul său Petru, fostul deputat în Parlamentul ungar și în cele din urmă a plecat.

La început era vorba să plece numai mitropolitul cu anturajul lui. Profesorii și alți intelectuali din Blaj, să aștepte alte vagoane cu destinația Zombor și Șopron. Aceștia însă au hotărât, că nu se lasă de el. Au muncit împreună, împreună vreau să trăiască, ori să moară.

Pregătirile de drum n'au mers însă tocmai așa neted. Au început a funcționa și organele lui Gagyi, denunțările și perchizițiunile.

Părintele Blăjan e cel dintăiu perchiziționat și apoi trimis la Alba-Iulia și Cluj. Profesorul Fodor e perchiziționat și el, fiindcă în drum către locuința sa, trecând peste „podul mincunilor“ a căutat ceva în notiș, chiar când trecea pe sub pod un tren cu miliție.

Jandarmii și detectivii nu învingeau cu adunarea stindardelor naționale de pe la școlile

unei astfel de alcătuirii moderne, precum este școala surorilor de ocrotire, care în felul ei până acum este unica în țara noastră.

Scopul acestui așezământ cultural este de-a da instrucție și educație specială acelor doamne și domnișoare, care se decid a-se ocupa, ca funcționare de Stat, cu ocrotirea socială, igienică și sanitară a poporului.

Era chiar timpul suprem, ca să se trimită și la noi, ca în alte țări culte, povăuitoare bine instruite în mijlocul poporului, căruia nemijlocit să-i dea învățături: cum să se ferească de boale și, în caz de îmbolnăvire, să-l sfătuiască a chema de cu vreme medicul, iar nu baba descântătoare și a se îngriji ca ordinațiunile medicale să fie exact executate.

A fost și este o necesitate arzătoare ca în lupta, pornită de toate popoarele civilizate împotriva mortalității copiilor, tuberculozei, boalelor lumesti, alcoolismului și altor plăgi sociale, să avem și noi în cele dintâi rânduri de bătaie o avangardă bine înarmată și decisă a lupta în contra acestor năpraznici du-mani nevăzuți ai omului.

Trebuia să dăm și noi, poporului nostru, obiceiul a tălmăci toate cu voia întâmplării și a nu crede în ce nu se vede, povăuitoare culte care, în graiul și după priceperea lui, să-l învețe, că epidemiile și plăgile sociale sunt urmările agenților patogeni, transmiși de la om la om ori de la animal la om, din pricina nepriceperii, necunoștinței, neglijenței, nepăsării, dar mai cu seamă a neascultării și neexecutării legilor și ordonanțelor sanitar-igienice.

A fost și este datoria Statului și a noastră, a tuturor, ca să încercăm a pune zăgaz febrei puerperale, acestui mizerabil flagel al lăuzelor, chiar și prin instituirea unui control de Stat ce-l execută sora de ocrotire.

Nu putem suferi ca să dănuiască în satele noastre și mai departe starea mizeră a orfanilor, copiilor ilegiti, a văduvelor sărace și a nevoiașilor, a căror soarte până acum era pusă în mâinile — de multeori stângace — ale persoanelor conduse numai de litera rece a legii. Trebuia dară să încredințăm pe acești nefericiți și urmăriți de asprimea sorții nemiloase surorilor de

românești de pe sate, a brânelor și brăciilor tricolore de pe la țărânci, pe cari le îngrămădeau în podurile preturei, de unde le-au luat apoi gafdîștii români în timpul revoluției.

Văduva *Marișă Moldovan* din Cergăulmic, bolnavă și neputincioasă e adusă la Blaj între baionetele jandarmilor, nelăsându-o să-și aducă cu sine nimic, afară de o perinuță de cap; și de aici a fost dusă la Cluj.

Bubuitul tunurilor de cătră Sibiu se auzea tot mai des și mai aproape. Iar noi ne mai pierdusem capul. Pachetam și despachetam; despachetam și apoi iar pachetam. Toate ascunzăturile de prin podurile caselor, grajdurilor ș. a. se deschideau, să ascundă și scutească vre-un obiect prețios. Se desfăceau podelele și plafoanele caselor, se săpau gropi și șanțuri în pivnițe, pe sub șoproane, prin grădini, ș. a. spre a ascunde, ce nu puteam duce cu noi. Ne împărțisem vitele, porcii, galițele la oamenii din comunele vecine. Grădinile, curcuzele, viile rămân neculese, pradă refugiaților Săcui, cari prădau nejenăți, fiindcă erau ale Valahilor.

Sosise și mergeau lanț cătră România și trenurile cu vestiții vânători numiți și honvezi. Fiecare ofițer era cu o hartă a României în mână. Se înholbau de cugetai că s'o înghită nerumegată. Se vede însă, că n'au dat cu ochii de *Mdrești* ori *Mdrășești*, căci atunci ar fi luat-o probabil în altă parte...

ocrotire, cari cu priceperea și gingășia recerută l-i vor ocroti.

Înființarea institutului din Cluj și introducerea instituției surorilor de ocrotire nu este dară numai un postulat al timpurilor moderne, ci chiar o trebuință imperioasă și izvorită din dragostea de neam și din dorul sacru de a face față multelor nevoi și mizerii sociale, igienice și sanitare ale poporului nostru, pentru a cărei bună stare și prosperare datorii suntem a aduce chiar și cele mai mari sacrificii.

Drept aceea e bine să se știe, că fiecare doamnă ori domnișoară, care se decide a îmbrățișa cariera frumoasă de soră de ocrotire, nu numai că-și asigură o stare socială, bună și frumoasă, ci îndeplinește și o datorie stântă față de marile interese ale neamului.

Ar fi foarte de dorit ca intelectualii noștri ținând seama de aceste considerații, să îndemne cât de multe doamne și domnișoare a intra ca eleve în școala surorilor de ocrotire din Cluj, a cărei condiții de admitere sunt:

1. Vârsta de cel puțin 20 ani impliniți și cel mult la 40—42 ani.

2. 4 clase civile sau liceale.

3. Certificat: a) de botez, b) medical și c) de bună purtare, care din urmă va fi eliberat de primăria comunală și semnat și de preotul local.

Durata cursului este 1 1/2 an, începând la 14 Octomvrie a. c.

Taxe: a) de înscriere 20 Lei și b) pentru fondul de bibliotecă 30 Lei.

Întreținerea și învățământul sunt gratuite, fiind toate elevele bursierele Statului și având îndatorirea a intra în serviciul Statului după absolvirea cursului, despre ce la primire vor da un revers.

Cererile pentru admitere, provăzute cu certificatele amintite, se vor înainta prin Inspectoratele de igienă Direcțiunei Institutului, până la 15 Septemvrie.

Candidatele, cari au clasele recerute, se vor prezenta Inspectoratului de igienă, iar cele fără clase Direcțiunei Institutului, deoarece excepțional și cu avizul Direcțiunei pot fi primite în cazuri extraordinare și femei serioase fără clasele prescrise, însă cu obligamentul de ale complecta ulterior.

Despre lîngeria ce trebuie să aducă cu sine fiecare elevă, deasemenea și despre alte chestii de interes particular, dau informațiile dorite: Inspectoratele de igienă, Direcțiunea Institutului surorilor de ocrotire din Cluj (Strada Mănăștur 27) și D-șoara Mărioara Manta, președinta societății surorilor de ocrotire, Orlat, jud. Sibiu.

De încheiere trebuie să amintesc, că mame cu mai mult decât trei copii nu se admit la curs, iar acele cari dovedesc, că n'au în grija cui lăsa copii în timpul studiului, vor primi o înlesnire din partea Statului.

Oferind Statul toate înlesnirile și avantajile posibile pentru admitere la aceste cursuri, este acum datoria noastră — a intelectualilor —, ca din răspuneri să sprijinim bunele intenții ale conducătorilor, cari și prin instituțiunea aceasta dovedesc marele interes ce-l au pentru binele și fericirea poporului.

## O lămurire.

— În chestia alegerii episcopului de Oradea-mare. —

În legătură cu „Apelul” meu privitor la alegerea episcopului, mulțumind tuturor acelor Venerați frați protopopi diecezani, cari au aderat la ideile mele pentru eluptarea unui drept sfânt al clerului, îmi țin de datoriță a da o lămurire asupra motivelor, cari ne-au îndemnat să stăm pe loc și să așteptăm.

Mișcarea s'a oprit, pentru că, după cum suntem informați, din cel mai *autentic izvor*, Venerata noastră superioritate și-a făcut datorița și e pe cale recunoașterea dreptului nostru de alegere. — Și dacă până acuma nu s'a complinit scaunul episcopesc, aceasta s'a făcut din motive mai înalte și poate chiar în *interesul* nostru, ca nu cumva să între cel „*nedorit*” în staulul oilor! —

Nu știm încă „cine se va sui în muntele Domnului”, ca să păstorească dieceza noastră văduvită. Avem însă speranță bazată pe semne sigure, că Mirele cel așteptat spre bucuria noastră a tuturor, va fi într'adevăr precum zice Domnul prin gura profetului Malachia: „Inger păzitor pus de Dumnezeu în mijlocul poporului”.

Dr. Paul Lauran,  
protopop.

## Revistă bisericească.

La Sfântă-Maria mică în 21 Septemvrie se va face din partea mitropolitului Vasile *sfințirea bisericii noastre din Gilău* (protopopiatul Clujului). Gilăuanii fac în vedere acestui apropiat praznic mari pregătiri. O altă sfințire de biserică *Orăștea* face în această toamnă la *Spini pe Târâna-mică*. Ziua acesteia încă nu s'a fixat.

În chip cu totul excepțional, Sf. Părinte al Romei a permis p. Demetriu Lalanne, profesor de limba franceză la liceul de băieți din Blaj, să *conferească sf. mir după ritul grecesc* (folosind formula din euhologiul lui Benedict al XIV-lea) *mai multor copii latini*. Serisoarea în această cauză e dată din partea s. congregații „pro ecclesia orientali”, cu datul de 9 August a. c. Nr. 6252/921. Miruirea s'a făcut în S. Vincenzo de Galliera, în eparhia Bologna, dându-se sacramentul la 10 copii.

Dupăcum ni-se scrie, anul acesta încă s'a ținut *ruga obișnuită la Sântă-Maria mare în Cojocna* părintelui protopop Hățieganu. Cele peste 300 de mărturisiri și cuminecări sunt o grăitoare dovadă despre rodul cuvântărilor ținute în fața icoanei maicii Domnului. Ruga de la Cojocna s'a introdus în anul 1902 și de atunci a ajuns ca o a doua Niculă.

Cel mai înalt for administrativ al bisericii ortodoxe române din Ardeal, *Consistorul mitropolitan din Sibiu* s'a întrunit în zilele de 1—3 Septemvrie c. S'a discutat de nou chestiunea școlilor confesionale, privitor la cari ministerul încă nu se declarase. Un nou memoriu urgitează răspunsul guvernului, rămânând ca ultimul cuvânt să se spună din partea congresului național bisericesc. O altă chestiune importantă, discutată de Consistor, este plănuita unificare a bisericii, privitor la care s'a menținut întru toate punctul de vedere șagunian, care singur poate (așa se crede) asigura bisericii ortodoxe autonomia dorită.

Se știe, că *alegerile pentru congresul bisericii ortodoxe din Bucovina* sunt fixate pe zilele de 12—15 Septemvrie. Prin acest congres guvernul vrea să provoace în cauza fondului religionar o hotărîre pe care partidul dlui I. Nistor o socotește păgubitoare și de aceea un comunicat al acestui partid anunță, că nu va participa la alegeri și că nu va recunoaște congresul ce eventual totuși s'ar constitui pe urma acestor pretinse alegeri.

După cazul Carron din 1913/4, căruia guvernul italian nu a voit să-i dea atunci „*exequatur*”, *scaunul arhiepiscopesc din Genua*



are acum o nouă vacanță forțată, provocată de mișcarea politică a catolicilor italieni. O lungă scrisoare a Cardinalului Boggiani, arhiepiscopul dimisionat, arată, cu amănunte neobișnuite, cauzele pentru cari a trebuit să părăsească tronul arhiepiscopesc și cari se pot rezuma în atitudinea ostilă față de el a clerului și popoului său. Ostilitatea aceasta, la rândul său, se datorește desbinării politice ce există între catolicii italieni, o desbinare perfect similară celei dintre catolicii germani.

In corpul diplomatic al Vaticanului s'a făcut în timpul din urmă o mare mișcare. Dintre deplasările mai însemnate relevăm pe aceea a Msgr. Benedetti care merge ca delegat pentru Cuba și Portorico, și a Msgr. Ernesto Filippi, fost uditore la nunțiatul din Lisabona, care e trimis ca delegat în Mexico.

Metodiștii italieni vreau să ridice în coastele Vaticanului, pe Monte Mario, o biserică de sfidare a catolicismului. Contra acestui plan s'a revoltat însă întreaga presă italiană, care trimite pe acești emisari ai Americii între negrii din Africa, unde ar putea face o muncă culturală neasămănat mai importantă decât în Roma, care totuși, dar pare-că totuși este încreștinată de căminele.

In zilele de 22—7 August a. c. s'a ținut în Lausanne (Elveția) al XVI-lea congres internațional contra alcoolismului, la care au participat liderii acestei mișcări din toate părțile lumii. America a trimis o ceată întreagă, spre a face propagandă pentru opreliștea alcoolului, introdusă acolo. Chestiunea „moralitatea și alcoolul” s'a discutat o zi întreagă.

Convertirile la catolicism a credincioșilor bisericii anglicane sunt mereu la ordinea zilei. Mai nou se înregistrează chiar un caz senzațional: întreg conventul călugărițelor anglicane din Hayes, aproape de Londra, a reluat legăturile cu biserica Romei. Dela trecerea la catolicism a Benedictinilor din Caldey (1913), această convertire alor 60 persoane deodată, este cea mai mare convertire în masă.

## Știri mărunte.

**Personale.** Păr. Ștefan Roșianu, fost consilier în Consiliul superior agricol la Cluj, s'a reîntors la Blaj pentru a-și reocupa postul avut ca spiritual și profesor la seminarul teologic.

— Profesorul Augustin Popa, a fost numit prefect al seminarului teologic arhidiecezan.

**Inmormântarea profesorului Gavril Precup s'a făcut atât la Cluj, cât și aici la Blaj cu o deosebită solemnitate. Asupra ei vom reveni în numărul proximității cu amănunte bogate.**

**Pe mormântul lui Gavrilă Precup** prietiniilor lui au hotărât să pună o cunună nemuritoare. Au pus deci baza unui fond special cu numele „Fondul Gavrilă Precup”, pe care l-au predat „Mesei studenților” din Blaj.

La acest fond au contribuit până acum următorii: Dr. Iuliu Maniu 200 lei, Dr. Alexandru și Valeria Borza 200 lei, Dr. Gavrilă Tripon 100 lei, Ing. Ioan F. Negruțiu 100 lei, Dr. Onisifor și Veturia Ghibu 100 lei, Ing. Alexandru Dragomir 100 lei, Sever Pop 100 lei, Dr. Vasile Bianu 60 lei, Ioan Agârbiceanu 100 lei.

**Locale.** Măine, „Tăierea capului sf. Ioan Botezătorul”, va predica în catedrală păr. canonic Dr. Isidor Marco, vicar general.

— Școlile Blajului s'au deschis Dumii-

neca trecută, prin invocarea solemnă a Spiritului sfânt. După sf. liturghie direcțiunile ambelor licee au aranjat pentru elevii lor câte o conferință ocazională. La cea din sala de gimnastică a liceului de băieți au fost invitați și gazdele, cari s'au prezintat în număr frumos.

— După un furt mai recent, săvârșit în capela internatului de fete, ale cărui urme s'au pierdut în negura atâtor furturi și tâlhării la ordinea zilei, cineva a ridicat, săptămâna trecută, 90,000 de lei din cassa primăriei noastre din Blaj. Făptuitorul, care a operat foarte ușor, având la îndemână cheile cassei, pare a fi cineva din apropiere și astfel este speranță, că se va da de urmele lui. Detectivii sosiți la fața locului par a avea de astădată un lucru destul de ușor.

**Serbările încoronării amânate.** Președinția Consiliului a publicat în „Monitorul Oficial” din 4 Septembrie următorul comunicat: „Luând în cercetare motivele arătate în adresa oficială a comisiunii pentru organizarea serbărilor încoronării, consiliul de ministrii a găsit întemeiată propunerea domnului general Coandă, președintele acelei comisiuni, de a se amâna încoronarea Suveranilor până la o dată ce se va fixa ulterior. Propunerea a fost suspusă cunoștinței M. S. Regelui și s'a primit încuviințarea ei”. — E bine așa, dar trebuiau amânate de mult. Se cruțau atunci câteva zeci de milioane cheltuite cu graba, care, ca totdeauna, a mai și stricat treaba, căci o parte a lucrărilor făcute s'a dărâmat.

**Studenții români din străinătate** vor trebui probabil să vină acasă. Cursul leului este atât de scăzut, încât guvernul pare a fi hotărât să iee și această măsură pentru a restabili întru câțva valuta. Mizeria celor vre-o 300 studenți români din Belgia, cari au asediat în timpul din urmă formal legațiunea noastră din Bruxelles, va grăbi probabil foarte mult această măsură.

**Limbi străine în învățământul primar.** Se spune, că ministerul instrucțiunii, se gândește să introducă în școlile primare studiul limbii franceze și germane. Deocamdată lucrul nu e obligator și în cursul acestui an e vorba mai mult să se facă experimente. — Ideea se motivează cu dorința de a da elevilor o pregătire mai practică, și când colo însași ideea este una din cele mai teoretice probleme ale învățământului primar. Dar abstrăgând dela aceasta, suntem foarte curioși de unde se gândește ministerul să recruteze pe dascăli acestor limbi, când atâția dintre dascălii noștri sunt așa de puțin pregătiți chiar și pentru limba română.

**Banii de metal,** cei noi, se spune, că vor fi puși în curând în circulație. Un stoc de 5 milioane, în piese de 50 și 25 bani sosește, afirmative, încă în această săptămână la București, iar restul de 22 milioane va sosi cel mai târziu până în 15 Noembrie a. c.

**Moda.** În Roma s'a vorbit mult despre un incident întâmplat în biserica părinților Iezuiți de acolo. La sărbătoarea sf. Ignățiu de Loyola, întemeietorul ordinului, liturgia solemnă a celebrat-o cardinalul Billot. Un număr mare de dame din elită voiau să se cuminece. Inaltul prelat însă observă, că ele sunt îmbrăcate în toalete ușoare, de teatru mai mult decât de biserică. — În loc să-le cuminece, prelatul se întoarce la altar și începu să vorbească. Nu știm ce anume le-a spus. Atâta însă e sigur, că damele ingenuitate în fața altarului în haină prea ușoară și pentru concert și teatru, au părăsit îndată biserica, rușinate. Și nime, nici o singură gazetă, nu află exagerată indignarea păr. cardinal.

## Bibliografie.

Au apărut.

„Viața”. Anul VII. Nr. 7—8 (Iulie — August) Hălăucești (Jud. Roman).

„Noua Revistă bisericească”. An. III. Nr. 7—10 (Iulie — August). București.

„Revista Teologică” Anul VI Nr. 6-7 (Iunie — Iulie) Sibiu.

„Echos D'orient”. Anul XXVI. Nr. 122 (Aprilie — Iunie). Constantinopol, Abonamentul anual 15 franci fr.

## Dela pretura Mureșul de sus.

Nr. 1576/1921.

## Concurs.

Cu termenul de 30 Sept. 1921 escriu concurs pentru completarea următoarelor posturi:

1. Postul de secretar cercual în Jedu (Jedd): situat în imediata apropiere de Târgu-Mureș, căruia îi aparțin comunele Jedu, Corunca, Ogari, Sânișor, Ivanesti și Bozeni.

2. Postul de secretar cercual Galești (Nyárádgálfalva) căruia îi aparțin comunele Galești, Sânvasai, Maiad, Adrianul mic și Adrianul mare.

3. Posturile de subsecretari în Jedu, Galești și Glodeni (Sárpatak).

Cei ce doresc a ocupa unul dintre posturile de sub 1—3 sunt invitați a-și înainta cererile de concurs, provăzute cu documentele doveditoare despre calificarea prescrisă în Art. de lege I. din 1883 și Art. XX. din 1899, despre funcțiunea și purtarea lor anterioare, și despre îndeplinirea serviciului militar.

După ce în întreaga plasa administrația se face exclusiv în limba statului, se pretinde ca condițiune indispensabilă cunoașterea limbii române, atât în scris cât și în cetit.

Retribuțiunile pentru secretari și subsecretari sunt cele stabilite în Decretul C. D. Nr. XX. publicat în Gazeta Oficială Nr. 60/1919 și statutului de organizare comunal.

Petițiunile sosite după termen, precum și acele, cari nu vor fi bine instruite cu documentele necesare nu vor fi luate în considerare. Târgu-Mureș, la 29 August 1921.

Victor G. Maior,  
primpretor.

Se caută un

## Cantor

și conducător de cor la biserica gr.-cat. din Lupeni (jud. Huniadoara).

**Retribuțiuni:** Locuință în natură, 3 odăi, cuilina și cămară; lumină electrică gratuit. Acareturi economice și grădină.

2250 Lei anual din cassa bis. 400 litre cucuruz dela credincioși. Stolă anual cel puțin 1500 Lei.

Postul se poate combina cu oficiul de învățator de stat. În acest caz, pe lângă salariul ordinar învățătoresc, mai primește 1800 Lei ajutor dela comună, cărbuni și lemne de foc gratis, alimente cu preț redus din magazinele soc. miniere.

Altă combinație ar fi ca aplicat al soc. miniere.

Informații dă

Nic. Zugrav,  
protopop gr. cat. Lupeni.

## Să primesc:

2 învățăcoi pentru librărie și Tipografie,

2 învățăcoi pentru legătorie de cărți (compactorie).

2 învățăcoi pentru măcelărie.

A se adresa la

Librăria semin. din Blaj